

Ähtäri

Ähtäriin kaupungin kotouttamisohjelma
12.10.2015

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Maahanmuuttajien nykytilanne	4
3. Ähtärin kaupungin kansainvälistymisen keskeiset asiat	4
4. Maahanmuuttotoimikunnan asettaminen ja toiminta	5
5. Maahanmuuttajayhdyshenkilö	5
6. Maahanmuuttajien alkukartoitus ja -ohjaus	6
6.1 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma.....	6
7. Suomen kielen ja koulutuksen järjestäminen Ähtärissä	6
7.1 Varhaiskasvatus- ja esikouluikäiset	7
7.2 Perusopetukseen valmistava opetus	7
7.3 Työttömät työnhakijat (te-toimiston asiakkaat)	7
7.4 Työperäiset maahanmuuttajat	7
7.5 Luku- ja kirjoitustaidottomat	7
8. Palvelut	7
8.1 Ohjaus ja neuvontapalvelu (Yhteispalvelu)	7
8.2 Asuminen	8
8.3 Päivähoito.....	8
8.4 Esi- ja perusopetus	8
8.5 Sosiaali- ja terveyspalvelut	8
8.6 Vapaa-aikapalvelut ja harrastukset	8
8.7 Yhdistystoiminta	8
8.8 Kohtaamispaikka.....	8
9 Tiedottaminen	9
9.1 Tiedottaminen ulkomaalaisille.....	9
9.2 Kunnan sisäinen tiedottaminen	9
9.3 Ulkoinen tiedottaminen.....	9
9.4 Verkostoituminen E-P:n muiden kuntien yhdyshenkilöiden kanssa.....	9
9.5 tehokas tiedonkulku eri sidosryhmien välillä.....	9
10. Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen ...	9
11. Maahanmuuttajien ja kansainvälistymistä koskevat hankkeet	9

12. Kotouttamissuunnitelmat ja -toimenpiteet tällä hetkellä kunnassa asuville maahanmuuttajille.....	10
13. Toimenpiteet kunnan palvelujen ja asiakaspalvelun kehittämiseksi.....	11
14. Eri tahojen roolit kotouttamisessa ja niiden yhteystiedot.....	12
15. Kaupungissa asuvien maahanmuuttajien rooli kotouttamisessa	14
16. Kotouttamisohjelman rooli ja päivitys.....	14
Liite1: Monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma.....	15
Liite 2: Maahanmuuttajien alkuohjauskaavio.....	23

1. Johdanto

Uusi laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011 (1386/2010). Laissa määritellään kunnan ja muiden toimijoiden velvollisuudet maahanmuutto- ja kotouttamisasiassa.

Kotouttamisohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Lisäksi kotouttamisohjelmaan sisällytetään etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen.

2. Maahanmuuttajien nykytilanne

Tällä hetkellä Ähtärissä asuu 58 ulkomaalaista (31.7.2015), jotka ovat muuttaneet työn ja opintojen perässä paikkakunnalle. Ähtärissä asuvista ulkomaalaisista työssäkäyviä 18-64-vuotiaita on tällä hetkellä 22 henkilöä. Heistä 10 henkilöä työskentelee palvelualalla. Ulkomaalaisista 10 henkilöä on työttömänä työnhakijana, sekä 8 muunlaisena työnhakijana.

Ähtärin Sedussa opiskelee tällä hetkellä kaksi ulkomaalaista opiskelijaa.

Ähtärissä käy vuosittain satoja ulkomaalaisia turisteja. He valitsevat Ähtärin matkakohteekseen pääsääntöisesti Internetistä ja matkatoimistoilta saatujen tietojen perusteella.

Ähtärillä on kaksi ystävyyskaupunkia: Audru Virossa ja Lycksele Ruotsissa. Yhteistyö niiden kanssa on tällä hetkellä melko vähäistä.

3. Ähtärin kaupungin kansainvälistymisen keskeiset asiat

Ähtärin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 8.9.2014 kaupungin strategian vuosille 2015-2020.

Ähtärin kaupungin toiminta-ajatus

Ähtäri on matkailustaan ja hyvistä palveluista sekä monipuolisesta elinkeinorakenteesta tunnettu väljän asumismukavuuden tarjoava luonnonläheinen palvelukeskus, joka tarjoaa vakinaisille ja loma-asukkaille laadukkaat ja monipuoliset koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto- ja vapaa-ajan palvelut. Ähtäri luo edellytykset koulutuksen kautta kehittämislle, yrittäjyyden edistymislle sekä turvallisille ja viihtyisille elinolosuhteille.

Kansainvälistyminen

Ähtärissä on useita yrityksiä, jotka toimivat kansainvälisellä tasolla. Tulevaisuudessa luultavasti kansainvälisesti toimivien yritysten määrä kasvaa koko Suomessa. Muun muassa matkailun kehittymisen myötä Ähtäri on kansainvälistynyt. Matkailijoiden suosio Ähtäriä kohtaan on kasvanut.

Kansainvälistyminen asettaa vaatimuksia ja haasteita koulutuksen kehittämiseen. Ähtärin kaupunkistrategian mukaisena tavoitteena on olla kansainvälisyyteen suuntautunut valtakunnallisesti merkittävä hyvinvointi- ja terveysturmatkailun sekä luonto-, elämys- ja tapahtumamatkailun keskittymä.

Pyritään houkuttelemaan Ähtärissä opiskelevia ulkomaalaisia jäämään valmistumisen jälkeen kuntaan asumaan ja töihin.

Pyritään kehittämään yhteistyötä naapurikaupunkien kanssa lähivuosina eri aloilla: elinkeinoelämä, lasten leirit, urheilutapahtumat ja ystäväperhe-toiminta. Näiden kautta lisätään kuntalaisten ja kunnan henkilökunnan kansainvälistä kokemusta.

Muita kansainvälistymisen /maahanmuuttostrategian tavoitteita ovat:

- Ähtäriin tuleva ulkomaalainen on tervetullut lomailemaan, harrastamaan, opiskelemaan, yrittämään tai työskentelemään;

- Ähtäriin muuttava maahanmuuttaja ja hänen perheensä kokevat itsensä tervetulleeksi;
- Ähtäriin yksityiset ja julkiset organisaatiot / palvelut ovat valmiina, kun maahanmuuttajia saapuu;
- maahanmuuttaja saa tehokkaan alkuohjauksen siten, että hän integroituu nopeasti suomalaiseen yhteiskuntaan ja löytää helposti tarvitsemansa palvelut;
- paikallinen kantaväestö ei koe uhkaavaksi maahanmuuttajien läsnäoloa vaan paikallisyhteisö voi oppia jotain maahanmuuttajilta;
- suhtaudutaan suvaitsevasti maahanmuuttajiin.

4. Maahanmuuttotoimikunnan asettaminen ja toiminta

Ähtäriin kaupunginhallitukselle esitetään maahanmuuttotoimikunnan perustamista. Toimikunnan tehtäviin kuuluu mm.:

- kansainvälistymisen / maahanmuuttostrategiaan liittyvien kehitysehdotusten tekeminen
- alkukartoituksen järjestämisestä sopiminen
- kaupungin kotouttamisohjelman säännöllinen päivittäminen
- kaupungin maahanmuuttoasioiden koordinointi ja edistäminen

Maahanmuuttotoimikunnan jäseniksi esitetään valittaviksi seuraavat henkilöt:

Seppo Karjala: Hallintojohtaja (pj), sijainen Jarmo Pienimäki: Kaupunginjohtaja

Outi Rintamäki: sosiaalityön päällikkö (sihteeri)

Varpu Sankelo: elinkeinopalvelut

Marika Nevanpää: vs. perusturvajohtaja

Auli Peltokangas: asuntopalvelut

Kirsi Haveri: terveyskeskus

Osmo Sivén: liikuntatoimi

Eija Kuoppa-aho: sivistysjohtaja

Päivi Ahopelto: Erityisopetuksen koordinaattori

Marke Hirvilampi: Lakeudenportin kansalaisopisto

Te- toimisto: valitsee ja nimeää edustajansa

Mauno Salmela: ELY —keskus

Lisäksi toimikunnan työskentelyyn osallistuvat tarpeen mukaan seuraavien organisaatioiden edustajat: KELA, Poliisi, SPR, MLL, seurakunnat, jne.

Maahanmuuttotoimikunta kokoontuu tarvittaessa puheenjohtajan tai hänen sijaisensa esityksestä.

Toimikunta on saatujen tietojen perusteella maahanmuuttajayhdyshenkilön vetämänä laatinut tämän kotouttamisohjelman.

5. Maahanmuuttajayhdyshenkilö

Kaupungissa on nimetty maahanmuuttajayhdyshenkilö, joka auttaa maahanmuuttajia erilaisissa elämäntilanteissa. Yhdyshenkilö neuvoo mm. työelämään, sosiaaliturvaan, terveyteen ja koulutukseen liittyvien asioiden selvittämisessä ja ohjaa palvelua järjestävien yhteistyötahojen piiriin.

Maahanmuuttajayhdyshenkilö:

- koordinoi maahanmuuttajatyötä kunnassa
- vastaa yhdessä maahanmuuttotoimikunnan kanssa kotouttamisohjelman päivittämisestä
- koordinoi alkuvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestämistä
- esittää kunnan johtoryhmälle maahanmuuttoa ja kotouttamista koskevia asioita
- tekee tiivistä yhteistyötä viranomaisten, oppilaitoksen ja yritysten kanssa kotouttamisasiissa
- tekee yhteistyötä E-P:n muiden kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöiden kanssa

Maahanmuuttajayhdyshenkilöksi esitetään valittavaksi vs. sosiaalityöntekijä Maija Uura ja hänen sijaiskseen vs. sosiaalityönpäällikkö Outi Rintamäki.

6. Maahanmuuttajien alkukartoitus ja -ohjaus

Ulkomaalaiselle joka muuttaa Ähtäriin ja jolla on aikomusta asua siellä pidempään tehdään alkukartoitus ja -ohjaus. Sen tekee ryhmä eri alojen asiantuntijoita, joita koordinoi kunnan maahanmuuttajayhdyshenkilö. Alkukartoituspalveluita kunta voi hankkia myös ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Alkukartoituksen ja -ohjauksen tavoitteena on tunnistaa maahanmuuttajassa osaaminen, aikaisempi koulutus ja kokemus, kielitaito, muut taidot, mahdollisesti jopa erikoistaidot sekä kiinnostusalueet. Lisäksi pyritään selvittämään maahanmuuttajan vahvuudet ja heikkoudet sekä esittelemään kunnan tarjoamat työllistymis-, harrastus-, opiskelu- ja/tai yrittäjyysmahdollisuudet. Näiden tietojen perusteella luodaan maahanmuuttajalle mahdollisimman tehokas, käytännönläheinen kotoutumissuunnitelma.

6.1 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma

Jos maahanmuuttaja on TE-toimiston asiakkaana, maahanmuuttaja ja TE-toimisto laativat suunnitelman. Jos maahanmuuttajalla ei ole TE -toimiston asiakkaana, maahanmuuttaja ja kunta laativat yhdessä suunnitelman. Molemmissa tapauksissa pyritään käyttämään samaa pohjaa. Kotoutumissuunnitelmasta tulee käydä ilmi millä toimenpiteillä ja millä aikataululla maahanmuuttaja saa tarvittavaa tietoa ja taitoa pärjätäkseen Ähtärissä ja Suomessa. Suunnitelmassa olevat toimenpiteet:

- perustuvat alkukartoitukseen ja -keskusteluun maahanmuuttajan kanssa,
- on laitettu loogiseen järjestykseen,
- tukevat maahanmuuttajaa hankkimaan tarvittavaa kielitaitoa sekä ammattitaitoa,
- seurataan säännöllisesti ja päivitetään tarpeen mukaan.

On syytä seurata tarkasti miten opiskelu etenee ja kuinka motivoitunut maahanmuuttaja on opiskelemaan. Lisäksi sopivatko hänelle käytetyt opetusmenetelmät. Sen mukaan voidaan tehdä muutoksia suunnitelmaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Kuvio 1. Maahanmuuttajan kotoutumisprosessi.

7. Suomen kielen koulutuksen järjestäminen Ähtärissä

Lakeudenportin kansalaisopistossa on tällä hetkellä tarjolla suomenkielen kursseja. Kurssit ovat alkeiskursseja sekä edistyneemmille käyttäjille suunnattuja kursseja. Ähtärin kaupungissa tai tarpeen mukaan kunta- tai muuna yhteistyönä pyritään järjestämään suomen kielen opetusta riippuen kohderyhmästä, tarpeista sekä käytössä olevista resursseista. Kotouttamista edistäviä toimenpiteitä ja palveluita järjestetään pääasiallisesti osana kaupungin peruspalveluja.

Tarkoituksena ei ole luoda erillisiä rinnakkaispalveluita maahanmuuttajille.

7.1 Varhaiskasvatus- ja esikouluikäiset

Varhaiskasvatusikäisten kohdalla toteutetaan Ähtärin kaupunginvaltuuston hyväksymää varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetusikäiset maahanmuuttajat integroidaan tarvittavin tukitoimin esiopetusryhmiin, tarvittaessa esioppilas voi osallistua myös valmistavaan opetukseen tai niiden yhdistelmiin.

7.2 Perusopetukseen valmistava opetus

Ähtärissä on vuonna 2012 tehty hankkeena monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma, jossa on kirjattu toimintaohjeet maahanmuuttajaoppilaiden integroimiseksi perusopetukseen. Hankkeen loppuraportti on liitteenä (LIITE1).

7.3 Työttömät työnhakijat (TE-toimiston asiakkaat)

SEDU aikuiskoulutus järjestää useampia kotoutumiskursseja, joiden tavoitteena on:

- opettaa suomen kielen sanastoa ja kielioppia (perustaso ja keskitaso);
- tutustuttaa maahanmuuttajia suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin;
- antaa opiskelunvalmiuksia ammattitutkinto-opinnoista selviämiseen ennen opintojen alkua.

7.4 Työperäiset maahanmuuttajat

Työperäiset maahanmuuttajat ovat kotouttamislain mukaan oikeutettuja kotoutumissuunnitelmaan, mikäli alkukartoituksen perusteella se arvioidaan tarpeelliseksi. Ähtärin kaupunki järjestää heille kotoutustoimenpiteitä yhdessä työnantajiansa sekä muiden tahojen kanssa. Tämä edesauttaa työperäisen maahanmuuttajan ja hänen perheensä nopeampaa integroitumista yhteiskuntaan sekä pysymistä kaupungissamme. Suomen kieli ja tutustuminen Suomen yhteiskuntaan ovat tärkeitä koulutuksia kotoutumisen kannalta. Lakeudenportin kansalaisopisto järjestää lyhytkestoisia suomen kielen ja kulttuurikursseja maahanmuuttajille. Maahanmuuttajat voivat osallistua myös muihin kursseihin, joita kansalaisopisto järjestää. Lakeudenportin kansalaisopiston kursseihin voivat osallistua myös naapurikuntien eli Alavuden ja Kuortaneen maahanmuuttajat.

7.5 Luku- ja kirjoitustaidottomat

SEDU-aikuiskoulutus ja Lakeudenportin kansalaisopisto järjestävät tarvittaessa koulutuksen luku- ja kirjoitustaidottomille.

8. Palvelut

Ähtärin kaupunki pyrkii järjestämään kunnassa asuville maahanmuuttajille palveluita.

Tarkoituksena ei ole luoda rinnakkaispalveluita vaan tehokkaan alkuohjauksen avulla saadaan maahanmuuttajat käyttämään samoja palveluita kuin muutkin kuntalaiset. Nykyiset maahanmuuttajat käyttävät kunnan palveluita vaihtelevasti. Ne, jotka osaavat suomea asioivat itsenäisesti ja pystyvät hoitamaan melko hyvin kaikkia asioitaan. Kaupungin palvelujen asiakaspinnassa työskentelevistä noin puolet pystyy kommunikoimaan englannin kielellä. Se auttaa niissä tilanteissa, kun maahanmuuttaja osaa englantia. Niissä tapauksissa, joissa ei ole löydetty yhteistä kieltä, käytetään tulkkausta esimerkiksi videoneuvottelulaitteiston välityksellä (eÄhtäri). Seuraavassa luetellaan niitä kunnan palveluita, joissa täytyy erityisesti huomioida maahanmuuttajan mahdollinen kielitaidon tai Suomen yhteiskunnan tuntemisen puute.

8.1 Ohjaus- ja neuvontapiste (Yhteispalvelu)

Ähtärin kaupungintalolla 1. kerroksessa sijaitsee eri viranomaisten ja kaupungin yhteinen yhteispalvelupiste, josta on mahdollista saada esitteitä, apua asioinnissa ja yleistä neuvontaa ja

ohjausta. Ähtärin kaupungintalo sijaitsee osoitteessa; Ostolantie 17, 63700 Ähtäri.

8.2 Asuminen

Kiinteistö Oy Ähtärin Vuokralatot osoittaa maahanmuuttajille kunnallisia vuokra-asuntoja sieltä missä niitä on vapaina.

- maahanmuuttajia ei keskitetä asumaan vain tietyille asuma-alueille
- opastamista jos mahdollista omalla kielellä alkuvaiheessa (pikaohjeet, jne)
- yhteisten pelisääntöjen ohjeistus: nurmikon leikkuu, lumityöt, roskien lajittelu, asuntojen tuuletus, jne
- tiedustellaan pitempään asuvilta maahanmuuttajilta kiinnostusta ostaa omistusasunnon.

8.3 Päivähoito

- selvitetään avustavien työntekijöiden tarve päivähoidossa

8.4 Esi- ja perusopetus

- jokaiselle kouluikäiselle maahanmuuttajaoppilaalle laaditaan kotoutumissuunnitelma
- selvitetään tukitoimien tarve perusopetuksessa
- valmistavan luokan tarpeen selvittäminen

8.5 Sosiaali- ja terveyspalvelut

- tulkkaustarve, eÄhtäri
- kulttuurierot: mies-/naislääkäri
- neuvonta ja ohjaus tarvittaessa terveydenhuollosta/hygieniasta

8.6 Vapaa-aikapalvelut ja harrastukset

Ähtärin kaupungin nettisivuilta, www.ahtari.fi, löytyy tietoa paikallisista harrastusmahdollisuuksista, jotka ovat tarjolla niin kaupunkilaisille kuin maahanmuuttajillekin. Lisäksi paikallislehdistä löytyy ajankohtaisia asioita ja ilmoituksia tilaisuuksista, joita kaupungissa järjestetään. Monet järjestöt käyttävät ilmoituskanavanaan paikallislehtiä, kuten esimerkiksi Uutisnuottaa ja Viiskuntaa. Ähtärin kirjasto kuuluu Oiva-kirjastokimppaan ja liittyy Etelä-Pohjanmaan yhteiseen kirjastokimppaan, jolloin vieraskielisen aineiston saatavuus paranee entisestään. Ähtärin kirjastossa ovat käytettävissä mm. asiakastietokoneet.

8.7 Yhdistystoiminta

Ähtärissä toimivista yhdistyksistä on tietoa saatavilla kaupungintalon alakerrassa sijaitsevasta neuvonnasta, paikallislehdistä, sekä osana kotouttamisohjelmaa olevasta taulukosta jossa lueteltu paikalliset toimijat yhteystietoineen. Lisäksi kaupungin internet-sivuille olevan ”Ulkomaalaisille”-linkin takaa löytyy yhteystiedot alueella toimiviin yhdistyksiin.

8.8 Kohtaamispaikka

Pirkanlinnassa pystytään tarpeen mukaan järjestämään kohdennettuja ja teemoitettuja tapahtumia yhteistyössä kirjaston, kulttuuritoimen, kansalaisopiston ja nuorisotoimen kanssa. Pirkanlinna toimii Ähtärin kaupungin kulttuurikeskuksena ja sijaitsee keskeisellä paikalla oppilaitosten läheisyydessä lähellä kaupungin keskustaa. Se voi toimia myös monikulttuurisena kohtaamispaikkana.

9. Tiedottaminen

Tehokas tiedottaminen on tärkeä asia kotoutumisen onnistumisen kannalta.

9.1 Tiedottaminen ulkomaalaisille

Kaupungin etusivuille laitetaan linkki "Ulkomaalaiselle – Foreigners", joka ohjaa kaupungin ulkomaalaisille tehtyyn materiaaliin. Sieltä kävijä löytää maahanmuuttajayhdyshenkilön yhteystiedot. Kaupungin kotisivuilla ei ylläpidetä muiden viranomaisten sääntöjä tai tietoja koskien maahanmuuttajia (oleskelu, lupa-asiat, KEI.An korvaukset, jne) vaan kaupungin kotisivuilta luodaan linkkejä näiden organisaatioiden kotisivuille: mm. KELA, Sisäasiainministeriö, TEM, ELY-keskus, www.infopankki.fi.

Mikäli maahanmuuttajalla on sähköpostiosoite ja hän on antanut suostumuksensa, maahanmuuttajayhdyshenkilö voi lähettää maahanmuuttajille tarvittaessa tiedotteen, jossa kerrotaan ajankohtaisista asioista, tapahtumista, jne. Tärkeintä on kuitenkin saada maahanmuuttajat oppimaan löytämään ja käyttämään paikallismediaa tiedon hankkimiseen.

9.2 Kunnan sisäinen tiedottaminen

Sisäisellä tiedottamisella pyritään varmistamaan tiedonkulku kunnan sisällä sekä vaikuttamaan positiivisesti kaupungin palveluksessa olevien asenteisiin maahanmuuttajia kohti.

9.3 Ulkoinen tiedottaminen

Antamalla asiallista tietoa medialle ja sen kautta kaupunkilaisille siitä, miten Ähtärissä suhtaudutaan maahanmuuttajiin sekä miten he osallistuvat kaupunkimme hyvinvoinnin ylläpitämiseen voidaan parantaa kuntalaisten asennetta maahanmuuttajia kohti.

9.4 Verkostoituminen E-P:n muiden kuntien yhdyshenkilöiden kanssa

Ähtärin maahanmuuttajayhdyshenkilö verkostoituu Kuusiokuntien sekä Etelä-Pohjanmaan muiden kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöiden kanssa. Tarkoituksena on vaihtaa kokemuksia ja tietoja maahanmuuttajatyöstä sekä tuoda esille hyvät käytännöt.

9.5 Tehokas tiedonkulku eri sidosryhmien välillä

Maahanmuuttajatoimikunnan jäsenillä on vastuu varmistaa tehokasta tiedonkulkua valtion viranomaisten, kaupungin eri hallintokuntien, oppilaitosten, hankevetäjien ja muiden tahojen välillä. Silloin eri toimenpiteet voidaan synkronoida ja antaa maahanmuuttajalle parempaa palvelua. Toimikunnan jäsenet pitävät säännöllisesti yhteyttä keskenään, järjestävät yhteistyöpalavereita ja osallistuvat tapahtumiin.

10. Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen

Ähtärissä toimii monialaisia yhteistyöryhmiä, jotka organisoivat ja edistävät monikulttuurisuuden teemojen läpi käymistä eri yhteisöissä ja organisaatioissa. Varhaiskasvatuksessa, koulussa, työyhteisöissä monikulttuurisuus ja syrjinnän ehkäiseminen otetaan huomioon toimintasuunnitelmien teossa.

11. Maahanmuuttajia ja kansainvälistymistä koskevat hankkeet

Ähtärin kaupunki on kiinnostunut tekemään Kuusiokuntien alueen kanssa tiivistä yhteistyötä, jotka luovat kestäviä ja hyödyllisiä toimintamalleja ja käytäntöjä maahanmuuttajien kotouttamiselle sekä kaupungin kansainvälistymiselle.

12. Kotoutumissuunnitelmat ja —toimenpiteet tällä hetkellä kunnassa asuville maahanmuuttajille

Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu / Resurssit
Järjestetään alkukartoitus alle 3 vuotta Suomessa (ja kaupungissa) asuville maahanmuuttajille sekä uusille kuntalaisille	Sosiaalitoimisto ja TE-toimisto	Uuden henkilön muuttaessa
Tehdään kotouttamissuunnitelmat sosiaalitoimen asiakkaille	Sosiaalitoimi	Uuden henkilön muuttaessa
Ohjataan sosiaalitoimen asiakkaat kielikoulutukseen, harrastuksiin, yrittäjäkurssille	Sosiaalitoimi	Asiointien yhteydessä
Keskustellaan työssäkäyvien työnantajien kanssa maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmista ja mahdollisen kielikoulutuksen järjestämisestä	Lakeudenportin kansalaisopisto ja Sivistystoimi	Tapauskohtaisesti
Laaditaan kotouttamissuunnitelmat työperäisille maahanmuuttajille (painopisteet kielikoulutus, yhteiskuntaan tutustuminen ja vapaa-aika/ yhdistystoimintamahdollisuudet)	Sosiaalitoimi	Uuden henkilön muuttaessa
Kieli- / kotouttamiskoulutus työperäisille maahanmuuttajille	Työnantaja ja Lakeudenportin kansalaisopisto	Kursseja meneillään 2015-2016 lukuvuonna
Keskustellaan Sedun opiskelijoiden kanssa kiinnostuksesta jäädä paikkakunnalle opiskelujen jälkeen	Sedun ammattioppilaitoksen työntekijät	Opiskelijan valmistumisen yhteydessä
Tehdään halukkaille opiskelijoille kotoutumissuunnitelmat	Sedu ja sosiaalitoimi	Uuden henkilön aloittaessa opinnot

13. Toimenpiteet kunnan palvelujen ja asiakaspalvelun kehittämiseksi

Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu / Resurssit
Järjestetään kaupungin henkilöstölle maahanmuuttajatyöhön ja kulttuurien tuntemukseen liittyvää koulutusta, valmennetaan kaupungin henkilöstö työkentelemään monimuotoisissa työyhteisöissä sekä huomioimaan monikulttuuristen asiakkaiden tarpeet palvelujen käyttäjinä	Johtoryhmä, maahanmuuttotoimikunta, henkilöstöhallinto	Tarvittaessa ja muiden koulutusten yhteydessä, sekä työyhteisöjen työkokouksissa
Maahanmuuttoyhdyshenkilön kouluttaminen ja verkostoituminen	Johtoryhmä, henkilöstöhallinto	Alueelliset koulutukset ja tapaamiset kun niitä on
Englannin kielen koulutusta asiakasrajapinnassa oleville kunnan työntekijöille	Henkilöstöhallinto	Tarvittaessa, hyödynnetään olemassa olevaa koulutustarjontaa
Laaditaan ohjeistus ja suositukset tulkkien käytöstä asiakastilanteissa	Maahanmuuttotoimikunta, eÄhtäri, ICT-osasto	Vireillä
Rekrytoidaan selvityksen jälkeen valmistavan luokan opettaja	Sivistystoimi	Tarvittaessa
Selvitetään tarvetta palkata myös maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä sekä harjoittelijoita kunnan palvelujen toteuttajiksi	Hallintokunnat, henkilöstöhallinto	Tarvittaessa
Kartoitetaan yritysten kiinnostusta osallistua kotouttamisprosessiin	Johtoryhmä, elinkeinotoimi, sosiaalitoimi	Tarvittaessa
Koulutukset kaupungin henkilökunnalle selkokielen käytöstä asiakaspalvelussa	Johtoryhmä, sivistystoimi	Tarvittaessa

14. Eri tahojen roolit kotouttamisessa ja niiden yhteystiedot

Organisaatio/henkilö	Yhteystiedot	Rooli
Ähtärin kaupungin yhteispalvelupiste	Ostolantie 17, 63700 Ähtäri ma-pe klo 9-15 p. 040 139 6127, 020 125 2600	Neuvonta ja avustavat tehtävät, Kela, poliisi, maistraatti, työvoimapalvelut, oikeusapu ja edunvalvonta, veropalvelut, tulkkipalvelu (myös etä- ja videoneuvottelupalveluna)
Ähtärin pääterveysasema	Sairaalantie 4, 63700 Ähtäri ma-pe klo 8-20, viikonloppuisin ja arkipyhinä klo 10-18. Lääkäripäivystys p. 06 415 7231, vaihde p. 06 415 7601	Terveydenhuollon palvelut: - lääkärin vastaanotto - erikoislääkäripalvelut - terveysneuvonta - äitiys-, ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola - fysioterapia - hammashuolto - laboratorio ja röntgen - sairaankuljetus
Alavuden pääterveysasema	Salmentie 10, 63300 Alavus ma-su klo 22 saakka, p. 06 415 7612	Terveydenhuollon palvelut
Seinäjoen keskussairaala	Hanneksenrinne 7, 60220 Seinäjoki ma-su klo 22-8, p. 06 415 4555	Terveydenhuollon palvelut (yöpäivystys)
Perusturvatoimisto	Kaupunginvirasto, Ostolantie 17, 63700 Ähtäri sosiaalityöpäällikkö p. 040 533 6107	- palveluohjaus - toimeentulotuki - lastensuojelu - vammaispalvelut - perhetyö ja -ohjaus - päihdehuolto - kuntouttava työtoiminta - vanhusten palvelut
Varhaiskasvatus	Ostolantie 17, 63700 Ähtäri varhaiskasvatuspäällikkö p. 040 573 9673	- lasten päivähoito - esiopetus
Otsonkoulu	Koulukuja 3 A 2, 63700 Ähtäri rehtori p. 040 510 5367	- perusopetus, luokat 1-6 - aamu- ja iltapäivätoiminta - oppilashuolto
Yhteiskoulu ja lukio	Lukiontie 1, 63700 Ähtäri rehtori p. 040 668 2301	- perusopetus, luokat 7-9 - lukio-opinnot - opinto-ohjaus

		- oppilashuolto
Sedu	Koulutie 16A, 63700 Ähtäri p. 020 124 6200	- ammatillinen opetus - opiskelija-asunnot - opinto-ohjaus - opiskelijahuolto
Erityispalvelut Osviitta	Sairaalantie 4, 63700 Ähtäri osastonsihtööri p. 06 415 7288	- perheneuvonta - psykologipalvelut - puhe- ja toimintaterapia - päihdetyö
Ähtärin seurakunta	Keskuskuja 3, 63700 Ähtäri p. 06 5151 600	- jumalanpalvelukset - kirkolliset toimitukset - lapsi- ja nuorisotyö - kirkkoherranvirasto
MLL, Ähtärin paikallisyhdistys	Perhekeskus Mukulamutka Ostolantie 4, 63700 Ähtäri Puheenjohtaja Henna Raiski p. 040 569 6223	- vapaa-ajan toimintaa lapsiperheille (vauvajumppa, perhekahvila, jne.) - lastentarvikkeiden vuokraus
SPR, Ähtärin osasto	Puheenjohtaja Simo Koski p. 050 361 2009	- ystävätoimintaa - ikäihmisten kerhotoimintaa - keräystoimintaa
Lakeudenportin kansalaisopisto	Järviluomantie 3 63300 Alavus p. 06 2525 1561 avoinna ma klo 9-18. ti - pe klo 9-15.30	- opiskelua ja harrastustoimintaa eri ikäisille - esimerkiksi suomen kielen kursseja maahanmuuttajille
Ähtärin Urheilijat	www.ahtarinurheilijat.fi Puheenjohtaja Markku Autio	- liikunnallista harrastustoimintaa
Ähtärin Yrittäjät ry	Puheenjohtaja Reija Kaskimäki, p. 040 555 9182	- etujärjestö, joka valvoo yrittäjien ja yritysten toiminnallisia ja taloudellisia etuja kuntatasolla
Nuorisotyö	Nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja p. 040 544 2537 Nuoriso-ohjaaja p. 040 564 8646	- avoin nuorisotyö - kerhot - leirit - matkat - nuorten työllistäminen - kansainvälisyys ja nuoriso

15. Kaupungissa asuvien maahanmuuttajien rooli kotouttamisessa

Ähtärissä asuvista maahanmuuttajista kootaan tarvittaessa verkosto, josta saa tarvittaessa neuvoa ja tukea maahanmuuttoasioissa.

16. Kotouttamisohjelman seuranta ja päivitys

Ähtärin maahanmuuttotoimikunta kokoontuu tarpeen mukaan vähintään kerran vuodessa, jolloin tarkistetaan sovittujen toimenpiteiden toteutumista, kaupungin maahanmuuttajien sekä maahanmuuttotyön tilanne ja tehdään mahdollisia muutoksia/päivityksiä kotouttamisohjelmaan. Samassa yhteydessä maahanmuuttotoimikunta tekee kaupungin hallitukselle kehittämissuhteita koskien kotouttamisprosessia sekä kansainvälistymisen/maahanmuuttostrategiaa.

Jakelu: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, TE-toimisto

LIITE1

MONIKULTTUURISUUSTAITOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

MOKU-HANKKEEN LOPPURAPORTTI
ÄHTÄRI 2012

JOHDANTO

Ähtäri on ollut mukana Opetushallituksen rahoittamassa Monikulttuurisuuden Kehittämishankkeessa (**Moku-hanke**) kolme rahoituskautta.

Hanke alkoi syksyllä 2008 tilanteesta, jolloin Ähtärin perusopetuksessa ei ollut aikaisempaa kokemusta saati toimintamallia maahanmuuttajataustaisten (mmt) oppilaiden opetuksen järjestämisestä. Hankkeen alkuvaiheessa kunnassa oli neljä mmt-oppilasta. Paikkakunnalle on muuttanut yksittäisiä mmt-oppilaita vanhemman avioliiton tai heidän työnsä vuoksi. Tällä hetkellä perusopetuksessa on 8 maahanmuuttajataustaista oppilasta ja heidän lisäksi 3 oman äidinkielen (venäjä) oikeutettua oppilasta.

Vaikka mmt-oppilaiden lukumäärä kunnassa oli hankkeen alussakin pieni, hanke koettiin tarpeelliseksi. Hankkeen vetäjänä on koko kolmen vuoden toiminut erityisluokanopettaja Päivi Ahopelto. Hankkeen ohjausryhmään valittiin henkilöitä eri sidosryhmistä: seurakunta, terveydenhuolto, perusturva, nuorisotoimi, 4H-yhdistys. Ohjausryhmän kokoonpano on muuttunut vuosittain henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi.

Tavoitteeksi asetettiin kunnan opetusjärjestelyiden suunnittelu siten, että mmt-oppilaan opiskelu olisi suunnitelmallista ja tavoitteellista. Kuntaan on hankkeen aikana saatu luotua toimintamalli, joka vastaa Ähtärin tarpeita nykyisillä oppilasmäärillä. Lisäksi hankkeen avulla pyrittiin kehittämään koti-koulu-yhteistyötä eri kulttuuritaustat huomioiden. Lisäksi kunnassa haluttiin hankkeen avulla lisätä kouluissa suvaitsevaisuutta ja erilaisten ihmisten hyväksyntää. Myös

opettajien täydennyskoulutusta pidettiin tärkeänä hankkeen tavoitteena. Kirjattujen tavoitteiden lisäksi oli toivomus, että koulutuksissa ja eri tilaisuuksissa tavattujen ammattilaisten kautta saataisiin luotua verkostoa, josta tarvittaessa saa apua. Monta ideaa ja ratkaisutapaa onkin siirtynyt eri koulutusten pohjalta toimintamalliksemme.

Hankkeen tavoitteiden taustalla on erityisesti kolme tärkeää arvoa: yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja kulttuurinen monimuotoisuus.

Perustuslaki 6§:

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Yhdenvertaisuuslaki

Tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa. Laki velvoittaa kaikkia viranomaisia; viranomaisten on laadittava yhdenvertaisuussuunnitelma.

Laissa kielletyt syrjintäperusteet: ikä, etninen tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, vammaisuus, sukupuolinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy.

On tärkeä tunnistaa syrjintä, suunnitella toimenpiteitä syrjinnän poistamiseksi ja seurata toimenpiteiden toteutumista.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen.

Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä.

Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa.

Perusopetuksen on tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä.

Hankkeet konkreetit tulokset sekä mmt-oppilaan opetuksen järjestäminen Ähtärissä

Mmt-oppilas tulee kouluun - mitä teen?

Edeltäviä toimenpiteitä

Ähtärissä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetus on keskitetty Otsonkouluun (esi -6.lk) ja yhteiskouluun (luokat 7.-9.). Mmt-oppilaiden vastuuopettajina toimivat erityisluokanopettajat Päivi Ahopelto Otsonkoululla ja yhteiskoululla Hilikka Kutinlahti.

Ennen oppilaan siirtymistä kouluun pidetään yhteispalaveri rehtorin koolle kutumana. Mukaan kutsutaan huoltajien ja lapsen lisäksi mmt-oppilaiden opetuksen vastuuopettaja (Ahopelto / Kutinlahti) ja koulun terveydenhoitaja. Tapaamiseen varataan tarvittaessa tulkki.

Tapaamisessa täytetään *Mmt-oppilaan henkilökohtainen oppimishjelma* ja koulun oppilastietolomake. Oppilaan oleskelulupa Suomessa on syytä tarkistaa ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Mikäli lapsella ei ole KELA-tunnusta tai oleskelulupaa Suomessa, otetaan yhteyttä Ähtärin perusturvan sosiaalityöntekijään asian selvittämiseksi tai ohjataan huoltajat perusturvaan itse laittamaan lupa-asiat vireille.

Yhdessä keskusteltavia asioita ovat mm. perheen elämäntilanne, oppilaan oppimishistoria, alustava tavoitteiden asettelu, koulussa opettavat aineet sekä esitellään suomalaista koulujärjestelmää. Huoltajien kanssa sovitaan myös kodin ja koulun välisen tiedonkulun keinoista ja kerrotaan lasten harrastemahdollisuuksista.

Terveydenhoitaja sopii ensimmäisessä tapaamisessa oppilaalle terveystarkastusajankohdan, jossa tarkastetaan terveydentila ja annetaan tarvittavat rokotukset.

Ensimmäisessä tapaamisessa sovitaan uusi aika, jolloin käydään käytännön asioita yksityiskohtaisemmin läpi yhdessä oppilaan oman opettajan kanssa.

Ensimmäisen tapaamisen jälkeen sovitaan käytännön järjestelyistä koulun muun henkilökunnan kanssa. Varataan myös aika oppilashuoltotyöryhmältä, jossa yhteisesti mietitään oppilaan koulupolkua ja kotouttamista erityisesti perusturvan edustajan kanssa.

Koulun aloitus

Esitietojen pohjalta rehtori tekee päätöksen luokkasijoituksesta. Oppilaan lukujärjestys laaditaan opettajan ja vastuuopettajan yhteistyönä. Huomioidaan myös kuljetustarve sekä aamu-että iltapäivähoidon tarve.

Oppilas tarvitsee itselleen tukihenkilön ensimmäisiksi viikoiksi. Tukihenkilö voi olla oma opettaja, vastuuopettaja tai oppilasohjaaja. Tukihenkilön tehtävä on opastaa koulun tiloissa ja ohjata lasta lukujärjestyksen tulkitsemisessa, läksyjen merkitsemisessä ja ohjata ”kädestä pitäen” koulun rutiineihin. On myös tärkeää ohjata heti alkuvaiheessa lasta oman ikäluokan välituntitoimintoihin. Tarvittaessa lisätukea pyydetään perhetyöntekijältä, erityisnuorisotyöntekijältä tai kuraattorilta.

Ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi tuleminen ovat keskeisiä tekijöitä mmt-oppilaan koulunkäynnin kannalta. Luokan huoltajille tiedotetaan uudesta oppilaasta (mmt-oppilaan

huoltajien suostumuksella), jotta uusi oppilas pääsisi nopeasti tutustumaan luokkatovereihin myös kouluajan ulkopuolella. Mmt-oppilaalle ja hänen huoltajilleen kerrotaan erilaisista harrastamahdollisuuksista ja ohjataan, kuinka harrastuksiin pääsee mukaan. Mahdollisesti tarvitaan tukihenkilön apua harrastuksen aloittamiseksi. Huoltajien suostumuksella vastuupettaja on yhteydessä harrastuskerhon vetäjään ja ohjeistaa häntä saamiensa tietojen perusteella.

Perusopetukseen valmistava opetus

Valmistava opetus on tarkoitettu niille mmt-oppilaille, joiden suomen kielen taito ei ole vielä riittävä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan kuusivuotiaille ja oppivelvollisuusikäisille vieraskielisille oppilaille. Valmistavan opetuksen laajuus vastaa noin vuoden oppimäärää, jolta ajalta kunta hakee erillistä rahoitusta (6-10 -vuotiaille 900h ja tätä vanhemmille 1000h). Oppilasta ei valmistavassa opetuksessa ollessaan lasketa perusopetuksen oppilasmäärään virallisena laskentapäivänä.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on suomen kielen alkeiden oppimisen lisäksi edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavat valmiudet peruskouluopetukseen siirtymistä varten. Oppilas tutustuu suomalaisen koulun toimintaan ja tapoihin ja lisäksi hänelle annetaan opetusta peruskoulun eri oppiaineissa.

Valmistavassa opetuksessa oppilaalle laaditaan Oppimissuunnitelma, jossa päätetään mm. muiden opettavien aineiden laajuudesta. Valmistavan opetuksen päätyttyessä päivitetään Oppimissuunnitelma yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Tarvittaessa käytetään tulkkia apuna, jotta kaikilla olisi selkeä ja realistinen kuva oppilaan kielitaidosta ja muusta osaamisesta hänen siirtyessä perusopetuksen oppilaaksi.

Suunnitelman laativat opetuksen vastuupettaja ja oppilaan oma opettaja. Suunnitelmassa kirjataan tulevan vuoden tavoitteita ja kuinka opetus käytännössä järjestetään. On hyvä laatia oppilaalle yksityiskohtainen lukujärjestys hänen koulupäivistään. Lukujärjestykseen on hyvä merkitä luokan paikat (koulun kartta liitteeksi), opettajat ja mukaan tarvittavat koulutarvikkeet. Oman luokan kanssa järjestetään tunteja, kuten MU, KÄ, KOT, KUV, LI, jne. Reaaliaineiden tunneilla on hyvä järjestää suomen kielen opetusta. Äidinkielen tunneilla oppilas on valmistavan vuoden aikana luokkatasosta riippuen omassa luokassaan/ S2-tunneilla tai ohjaava opettaja apuna oppilaan luokassa.

Ähtärissä valmistava opetus tapahtuu Otsonkoulussa (luokat 1.-6.) integroidusti oppilaan ikää vastaavan (max -1 vuosi) ryhmän kanssa. Mikäli valmistavassa opetuksessa on aloitusvaiheessa 3-4 oppilasta, heille pyritään järjestämään oma ryhmä valmistavan opetuksen vuodeksi. Ähtärissä on valmistavan opetuksen vuodeksi saatu tukea oppilasohjaajaresurssia lisäämällä luokkaan ja järjestämällä opetusta erityisopettajan tukemana. Valmistavan opetuksen vuotta suunnittelee ja toteuttaa mmt-opetuksen vastuupettaja ja luokanopettaja. Yhteiskoululla (luokat 7.-9.) valmistavan vuoden suomen kielen opetus järjestetään pääsääntöisesti pienluokassa.

Oman äidinkielen opetus Ähtärissä

Maahanmuuttajien oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Se ei ole perusopetuslain 12 §:n mukaista opetusta, vaan sitä opetetaan erillisen valtionavustuksen turvin. Oman äidinkielen opetuksella tuetaan oppilaan persoonallisuuden kehitystä. Hän saa tietoja oman

kulttuurinsa keskeisistä asioista. Oman kulttuurin säilyttäminen vahvistaa oppilaan identiteettiä ja henkistä tasapainoa. Oman taustakulttuurin tuntemisen ja arvostamisen myötä on helpompi oppia arvostamaan myös muita kulttuureja. Oman äidinkielen opetus edistää parhaimmillaan oppilaan kasvamista monikulttuurisuuteen ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Ähtärissä mmt-oppilaista 7 opiskelee suomi toisena kieltä (S2) äidinkielen sijaan lukuvuonna 2011-2012. Näiden oppilaiden lisäksi kunnassa on 3 kulttuuritaustaltaan venäläistä oppilasta. Heillä ei ole tarvetta S2-kieleen, mutta he opiskelevat venäjää oman äidinkielen ryhmässä. Tässä ryhmässä on kahden vuoden ajan ollut opiskelijoita 4-5. Opettajana toimii lehtori Tuula Vertanen.

Syksyllä 2011 aloitettiin romanikielen opetus oppilasohjaaja Maarit Jussilan johdolla. Kohderyhmä olisi suuri, mutta sitoutuneita romanikielen opiskeluun ilmoittautui vain 4 oppilasta. Tavoitteena oli myös järjestää viron kielen oman äidinkielen ryhmä, mutta ryhmän koko jäi alle 4 oppilaan. Kunnassa olisi pätevä viron kielen opettaja. Kunta voi hakea oman äidinkielen opetukseen rahoitusta OPH:lta. Minimiryhmäkoko on tällöin 4 ja romanikielen ryhmässä 2 oppilasta.

Oman äidinkielen opetusta järjestetään Ähtärissä koulupäivän jälkeen 1h/ viikko. Oppilas saa opinnoistaan erillisen arvioinnin tai opinnoista on merkintä todistuksen Lisätietoja- kohdassa. Opinnoista ei anneta arvosanaa todistukseen.

Suomi toisena kielenä (S2) opetus Ähtärissä

Oppilaalle opetetaan S2 –oppiainetta joko kokonaan tai osittain, kun oppilaan suomen kielen taito ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Todistukseen tulee merkintä S2 äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän sijaan. S2-opetukseen haetaan erillistä valtionosuutta vuoden lopussa oman äidinkielen opetuksen ja tukiopetuksen (UTU) valtionavustuksen kanssa.

Opetus toteutetaan Ähtärissä oppilaan omassa luokassa oman opettajan johdolla ja erityisopettajan ohjauksessa oppilaan taidoista riippuen. S2-tunnit on pyritty palkittamaan lukujärjestyksissä siten, että S2-tunnit ovat samanaikaisesti erityisopettajalla luokka-asteesta riippumatta. Mikäli oppilas ei osallistu uskonnon opetukseen, vapautuva tunti/ tunnint on käytetty S2-kielen opetukseen.

Kaikkien oppiaineiden opetuksessa tulisi olla toisen kielen näkökulma. Jokainen opettaja toimii siten mmt-oppilaille S2-opettajana. Toiminnallisen kaksikielisyyden saavuttaminen vaatii aikaa, joten koko koulun henkilökunnan tulee olla tietoinen puutteellisen kielitaidon mahdollisista haasteista. Siksi Ähtärissä on ohjeistettu koulun koko henkilökuntaa mmt-oppilaan kohtaamisessa.

Suomi toisena kielenä -arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä kielitaito siten, että arviointi antaa kaikille osapuolille realistista tietoa oppilaan kielitaidosta ja sen kehityksestä. Arvioinnin tulee kannustaa ja ohjata, mutta samalla kertoa oppilaalle, miten hänen suomen kielen taitonsa suhteutuu luokka-asteella tarvittavan opiskelukielen tasoon ja päättöarvioinnin kriteereihin, jotka ovat kaikille yhteiset.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen muu tuki Ähtärissä

Yleinen tukiopetus sekä mmt-oppilaan opetuksen tukiopetus (UTO)

Perusopetuslain 16 §:n mukaan opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai muutoin erityistä tukea tarvitseville tulee antaa tukiopetusta. Tämä koskee myös vieraskielisiä oppilaita. Erillisellä valtionavustuksella annettavan tukiopetuksen (UTO) lisäksi vieraskielisille tulee antaa tarvittaessa myös perusopetuslain 16 §:n tukiopetusta.

Vieraskielisten oppilaiden tukiopetus (UTO) voidaan antaa oppilaan omalla äidinkielellä, mikäli se on mahdollista. UTO:ta voidaan antaa oppilaalle 6 vuotta valmistavan opetuksen päättymisestä.

Ähtärissä UTO on järjestetty siten, että osa mmt-oppilaista saa tukiopetusta aamuisin klo 8 ennen koulun alkamista. Tukiopetusta on antanut luokanopettaja, erityisluokanopettaja tai oppilasohjaaja opettajan ohjeistamana. Lisäksi tukiopetusta on annettu koulupäivän jälkeen läksytuntien yhteydessä. Kiinteästä UTO:sta on aina sovittava yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Oppilasohjaajapalvelut

Ähtärissä oppilasohjaajan tarve määritellään aina tarkasti. Ohjaajat ovat luokkakohtaisia, ei henkilökohtaisia.

Lukuvuonna 2011-2012 jokaisessa luokassa, jossa on mmt-oppilas, on myös oppilasohjaaja joko osittain tai jokaisella oppitunnilla. Oppilasohjaajien saanti mmt-oppilaan tueksi on ollut merkittävä tuki heidän kielen oppimisessa ja koulumenestymisessä.

Oppilashuoltopalvelut

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa (417/2007) tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen. Oppilashuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa tai muun laillisen edustajan kanssa. Mmt-oppilailla on samat oikeudet oppilashuollollisiin palveluihin muiden oppilaiden tavoin.

Ähtärissä mmt-oppilaiden oppilashuoltopalveluita on kehitetty hankkeen aikana. Terveystarkastuksissa käytetään tarvittaessa apuna tulkkia ja vastaanottoaikaa on pidennetty. Kotouttamistoimissa on tehty tiivistä yhteistyötä perusturvan työntekijöiden, erityisesti perhetyöntekijän kanssa. Ähtärissä on mm. sisällytetty perheen kotouttamisohjelmaan 1.-2. luokkalaisille mmt-oppilaille tarjottu iltapäivätoiminta osana kielen oppimisen tukena.

Mmt-oppilaiden uskontojen opetus

Laki velvoittaa kuntia järjestämään kouluissa enemmistön mukaista oman uskonnon opetusta. Koska yli 80 % suomalaisista kuuluu luterilaiseen kirkkoon, enemmistön uskonnonopetus on kristinuskon opetusta. Laki määrää myös, että kuntien velvollisuus on järjestää luterilaista tai ortodoksista uskonnonopetusta oppilaille, jotka eivät osallistu enemmistön mukaiseen uskonnonopetukseen, ja heitä on vähintään kolme. Käytännössä tämä lain kohta tällä hetkellä koskee ortodoksioppilaita. Kuntien velvollisuus järjestää muiden uskontojen opetusta edellyttää kolmen oppilaan lisäksi myös, että näiden vanhemmat sitä vaativat.

Ähtärissä osa ns. kirkkoon kuulumattomia huoltajia ovat ilmoittaneet, ettei heidän lapsensa osallistu uskonnon opetukseen ja/ tai koulun järjestämiin uskonnollisiin tilaisuuksiin. Oppilaille on järjestetty koulun tiloissa muuta toimintaa tai heille on annettu vapaaksi kyseiset tunnit. Oman uskonnon opetusta ei Ähtärissä ole järjestetty.

Mmt-oppilailla uskonnon opetuksen järjestäminen kirjataan oppilaan Oppimisohjelmaan. Ähtärissä on lukujärjestykset palkitettu siten, että uskontotuntien aikana on järjestetty S2-opetusta.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Mmt-oppilaan arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen

kielen taito. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovellettuja menetelmiä. Ähtärissä mmt-oppilaat ovat saaneet tehdä esim. kokeita sanallisesti oppilasohjaajan toimiessa kirjurina. He ovat saaneet myös lisäaikaa kokeen suorittamiseen. Heidän koealueita on pilkottu pienimmiksi jaksoiksi tai koetta on eriytetty siten, että kokeella saadaan arvioiduksi sisältöä, ei kieltä. Mikäli oppilaan kielitaito on puutteellinen, voidaan käyttää myös joustavia arviointimenetelmiä kuten keskustelua kuvien avulla, annetun tiedon järjestelyä ja nimeämistä.

Mmt-oppilaalle tehdään aina lukuvuosittain Maahanmuuttajataustaisen oppilaan oppimishjelma, mutta tarvittaessa tarkempi Tehostetun tuen oppimissuunnitelma Pedagogisen arvion perusteella. Tehostetun tuen oppimissuunnitelma tavoitteineen helpottaa oppilaan arviointia. Mmt-oppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia. Ähtärissä numeroarviointiin on siirrytty oppiaineittain oppilaan suomen kielen tasosta riippuen. Numeroarviointi on aluksi annettu niissä aineissa, joissa se on tukenut oppilaan itsetuntoa ja on ollut selkeästi arvioitavissa. Numeroarvioinnilla kuvataan enemmän osaamisen tasoa, sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan henkilökohtaista edistymistä kyseisessä oppilaineessa. Arviointitavasta eri oppiaineissa kirjataan Oppimishjelmaan.

Ulkomaalaiset opettajavaihdot

Japanilaiset opettajat

Ähtärissä oli lukuvuonna 2009-2010 japanilainen opettaja Keiko Inove. Hän työskenteli kouluissa apuopettajana ja toi tutuksi japanilaista kulttuuria. Samalla hän oli tukena kahdelle mmt-oppilaalle opettaen heille omana äidinkielenään japania.

Keväällä 2012 Ähtäriin on tulossa uusi opettajaharjoittelija Japanista. Hän työskentelee kevään alaluokkien puolella ja syksyn yhteiskoululla.

Materiaalipankki mmt-oppilaan opetuksen tukena

Kirja- ja pelipankki

Hankevaroilla on koottu Otsonkouluun näyttekirjavarasto tieto- ja oppikirjoista mmt-oppilaiden opetuksen tueksi. Samoin on koottu pelivarasto käsittäen erilaisia kieltä tukevia pelejä että yhteistoiminnallisia lautapelejä. Joulukuussa 2011 järjestettiin ensimmäisen kerran ns. *Koko koulu pelaa* -päivät. Pelipäivien tarkoituksena on lisätä oppilaiden yhteistoimintaa ja suvaitsevaisuutta pelaamisen avulla. Tavoitteena on järjestää pelituokioita useasti vuoden aikana. Pelien avulla on helppo tutustua eri-ikäisiin ja erilaisiin oppilaisiin. Kirjat ja pelit ovat koulujen yhteiskäytössä.

Tietokonepankki

Mmt-oppilaiden opetuksen tukena on luokissa kannettavia tietokoneita 3 kpl. Yksi koneista on hankittu hankevaroin. Erityisesti valmistavan opetuksen jälkeen koneilla on helppo tukea opetettavaa asiaa luokassa. Luokissa oppilasohjaaja ohjaa oppilasta koneen käytössä. Koneilla mmt-oppilaat käyttävät erityisesti sähköistä sanakirjaa. Jokaisen mmt-oppilaan oman

äidinkielen sanakirja on helposti käytettävissä. Kuvahauulla selkiytetään käsitteitä, mikäli sanavastaavuutta ei sanastosta löydy. Wikipediasta on käytetty oman äidinkielen versiota tukena erityisesti reaaliaineiden tunneilla. Kirjallisissa tehtävissä oppilaille on mahdollisuus käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa, jonka oikolukuohjelma helpottaa suomen kielellä tapahtuvaa kirjallista tuottamista.

Täydennyskoulutus

Hankkeen aikana opettajat ovat osallistuneet koulutukseen yhteensä 25 päivänä. Lähinnä koulutukseen ovat hakeutuneet ne opettajat ja oppilasohjaajat, joilla on juuri kyseillä hetkellä ollut mmt- oppilas luokassaan. Hankkeen koordinaattorina toiminut erityisluokanopettaja Päivi Ahopelto on ohjeistanut ja tukenut opettajia koko hankekauden ajan. Hän on osallistunut usealle koulutuspäivälle ja tuonut tietoa opettajille.

Hankkeen jälkeen Ahopelto jatkaa Otsonkoululla mmt-oppilaiden opetuksen vastuuopettajana ja yhteiskoululla vastuuopettajana on erityisluokanopettaja Hilikka Kutinlahti.

Hankkeen aikana tietoa on jaettu opettajien kokouksissa sekä oppilashuoltotyöryhmän kokouksissa. Mmt-oppilaiden opetuksesta on pidetty yksi koulutuspäivä Ähtärissä ja yksi vesoiltapäivä syksyllä 2010. Koulutuksista saatua tietoa on jaettu myös entisen Kuusiokuntien alueen yhteisillä erityisopettajien ja kasvatus- ja perheneuvolaväen tapaamisissa.

Tapahtumat

Hankkeen aikana on tehty yhteistyötä mm. seurakuntien kanssa. Ähtärin seurakunnan ja nuorisotoimen kanssa on järjestetty hankevaroin 5 suvaitsevaisuuspäivää. Suvaitsevaisuuspäivä on ”räätälöity” luokille, joilla on mmt-oppilas tai luokassa on ollut erityistä tarvetta lisätä suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksyntää. Ähtärin seurakunnan diakoni on vierailut koululla kertoen lasten elämästä Afrikassa. Helluntaiseurakunnan työntekijä on vierailut koululla pariin kertaan kertoen työstään Japanissa.

Erilaisia tapahtumia on järjestetty koulun omana toimintana ja sidosryhmien toimesta. Esim. Unisef-toiminnan tukeminen ja Nälkäpäiväkeräys ovat jo perinteenä sekä aamunavauksissa mmt-oppilaat ovat kertoneet mm. koulunkäynnistä Thaimaassa, Japanissa ja Virossa. Koululla on järjestetty 4H-yhdistyksen toimesta *Maailmaan mahtuu* –esitys, jossa paikkakunnan maahanmuuttajat esiintyivät kertoen kotimaastaan ja esittivät musiikki- ja tanssiesityksiä. Viimeisin tapahtuma oli Sambian Vocalsin esiintyminen Otsonkoululla ja yhteiskoululla.

Romani-yhdistyksen kanssa järjestettiin syksyllä 2011 romaniaiheinen tapahtumapäivä Otsonkoululla. Oppilaille oli oma tilaisuus koulupäivän aikana ja veso-iltapäivä opettajille. Illalla oli romanimusiikkikonsertti Ähtärihallissa.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

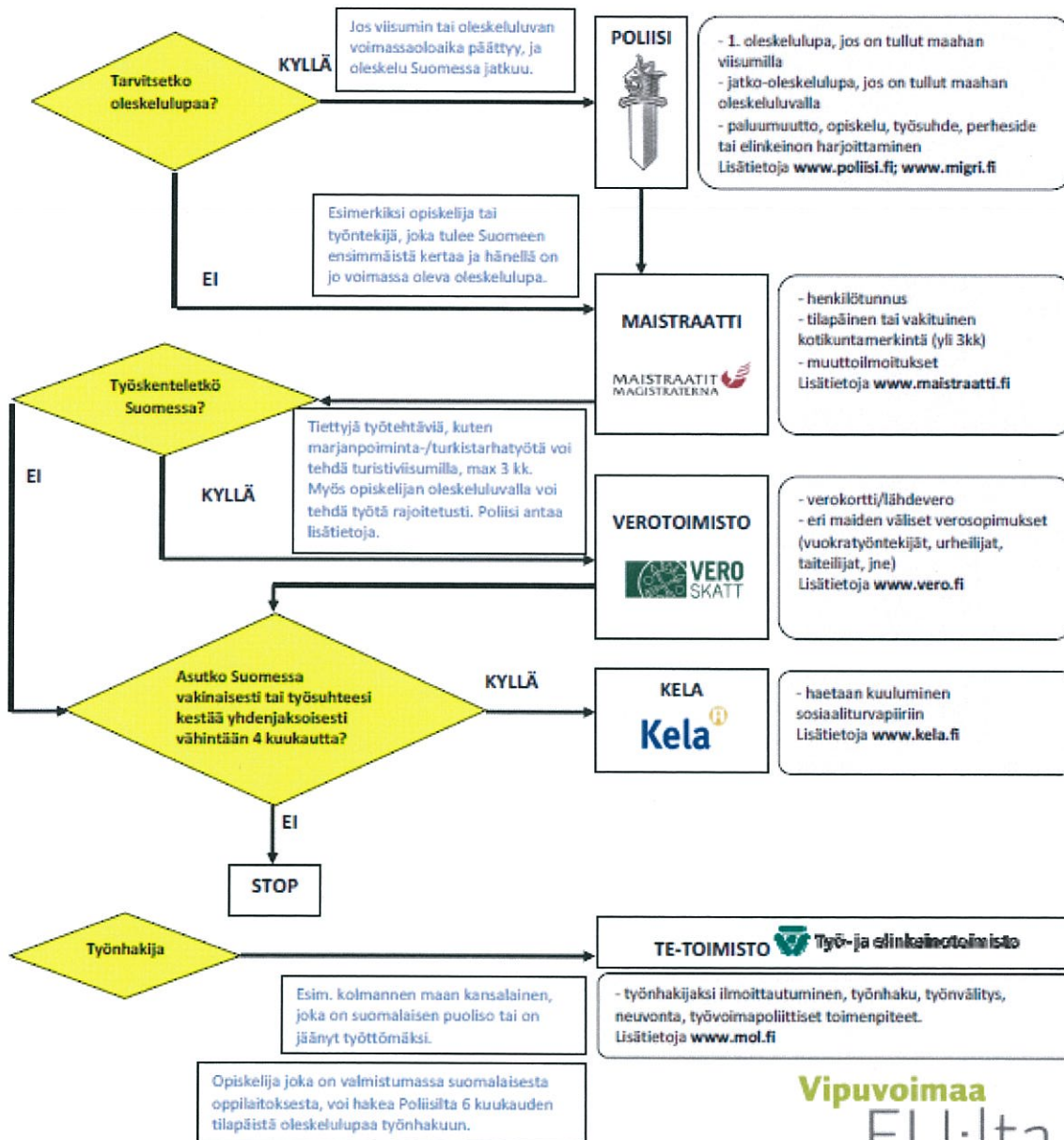
Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaus - viranomaiset

Tämän prosessikaavion tavoitteena on opastaa maahanmuuttaja-asiakas oikean viranomaisen luo.

Viranomainen käsittelee asiat tapauskohtaisesti. Henkilökohtainen käynti on pakollinen.

1. Kolmannen maan kansalaiset, joilla ei ole oleskeluoikeutta toisessa EU –maassa

Kolmannen maan kansalainen saapuu ensimmäistä kertaa Suomeen pääsääntöisesti joko viisumilla tai oleskeluluvalla, joka on saatu kotimaassaan. Jos oleskelu jatkuu, 1. oleskelulupaa tai jatko-oleskelulupaa haetaan Poliisilta.

Tehty yhteistyössä: Etelä-Pohjanmaan Poliisilaitos, Seinäjoen maistraatti, KELA Seinäjoki, Etelä-Pohjanmaan verotoimisto ja Seinäjoen seudun TE-toimisto
Koordinoija: Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen ERKKI - Maahanmuuttajien ohjauskeskus -hanke (27.11.2009).

Vipuvoimaa
EU:lta

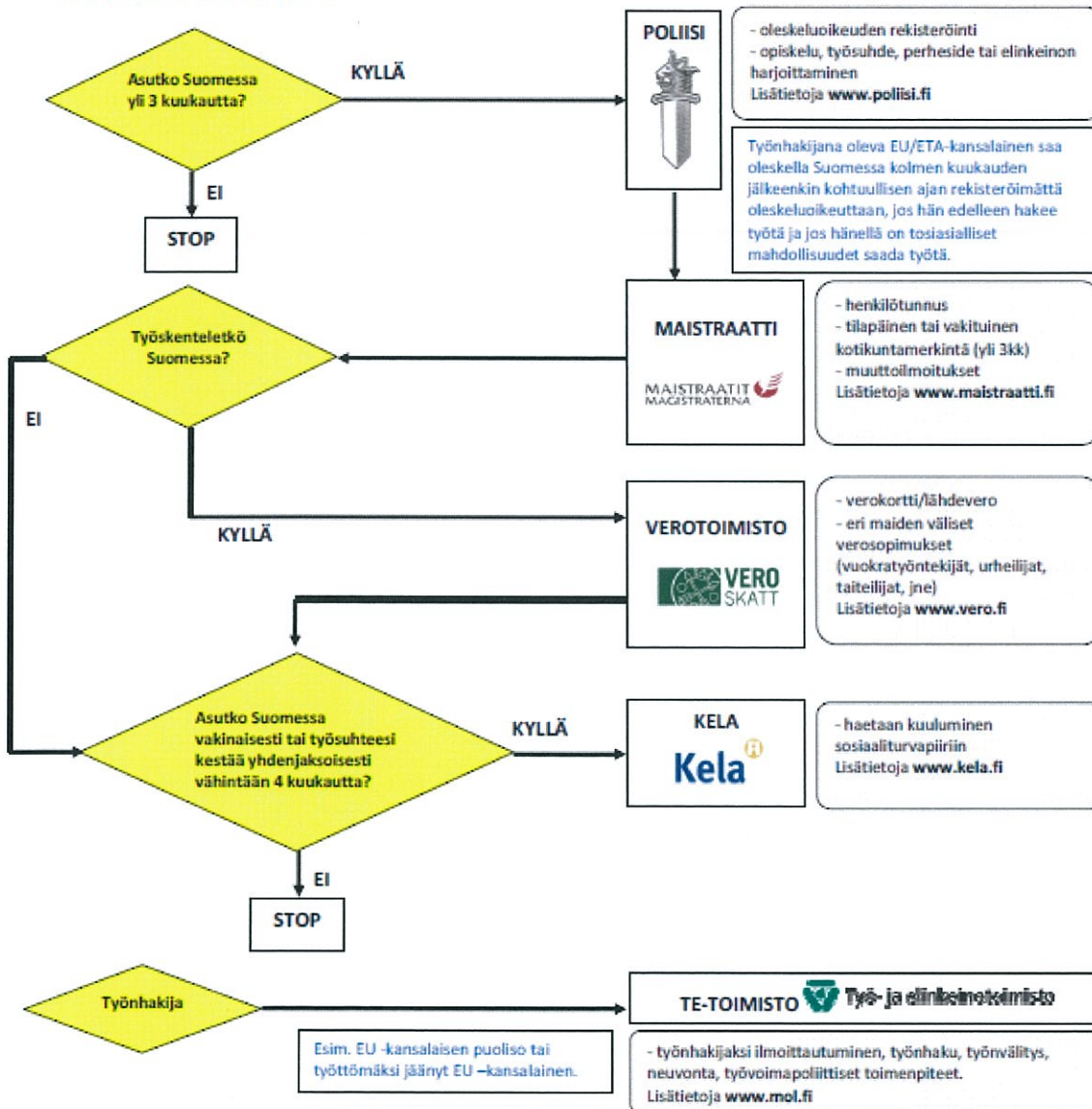
Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaus - viranomaiset

Tämän prosessikaavion tavoitteena on opastaa maahanmuuttaja-asiakas oikean viranomaisen luo. Viranomaisen käsittelee asiat tapauskohtaisesti. Henkilökohtainen käynti on pakollinen.

2. EU/ETA -kansalaiset

EU/ETA -kansalaiset voivat oleskella ja tehdä työtä Suomessa vapaasti enintään 3 kuukautta. Tämän jälkeen heidän on rekisteröitävä oleskeluoikeutensa.

Vipuvoimaa
EU:lta

Tehty yhteistyössä: Etelä-Pohjanmaan Poliisilaitos, Seinäjoen maistraatti, KELA Seinäjoki, Etelä-Pohjanmaan verotoimisto ja Seinäjoen seudun TE -toimisto.
Koordinoija: Etelä-Pohjanmaan TE -keskuksen ERKKI - Maahanmuuttajien ohjauskeskus -hanke (27.11.2009).